

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 25.12.2020
COM(2020) 855 final

2020/0381 (NLE)

SENSITIVE*

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen ja Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet**

Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti Eurooppa-neuvostolle 29. maaliskuuta 2017 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 50 artiklan nojalla aikomuksestaan erota Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä.

Neuvosto antoi Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan 30. tammikuuta 2020 päätöksen (EU) 2020/135¹ Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen, jäljempänä 'erosopimus', tekemisestä. Erosopimus tuli voimaan 1. helmikuuta 2020, ja siinä määrätään siirtymäkaudesta, jonka aikana unionin oikeutta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kyseisen sopimuksen mukaisesti. Siirtymäkausi päättyy 31. joulukuuta 2020.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi 23. maaliskuuta 2018 antamissaan suuntaviivoissa jälleen unionin määrätietoisien pyrkimyksen mahdollisimman tiiviiseen tulevaan kumppanuuteen Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa. Kyseisten suuntaviivojen mukaan kumppanuuden tulisi kattaa kauppa- ja talousyhteistyön lisäksi myös muita aloja, kuten terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjunta sekä turvallisuus-, puolustus- ja ulkopoliittikka. Eurooppa-neuvosto antoi mainitut suuntaviivat, jotta niiden avulla saavutettaisiin tulevien suhteiden puitteita koskeva kokonaisvaltainen yhteisymmärrys, jota oli tarkoitus käsitellä erosopimukseen liittyvässä ja siinä mainitussa poliittisessa julistuksessa.

Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevia suhteita koskevat puitteet esitetään erosopimukseen liittyvässä poliittisessa julistuksessa², jäljempänä 'poliittinen julistus'. Poliittisella julistuksella vahvistetaan parametrit kauppa- ja talousyhteistyötä koskevalle kunnianhimoiselle, laajalle, syvälle ja joustavalle kumppanuudelle, jonka keskiössä on kattava ja tasapainoinen vapaakauppasopimus, sekä lainvalvonnan ja rikosoikeuden, ulkopoliittikan, turvallisuuden ja puolustuksen ja niihin liittyvien alojen yhteistyölle.

Erosopimuksen 184 artiklassa määrätään, että unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta pyrkivät parhaansa mukaan ja vilpittömässä mielessä sekä toistensa oikeusjärjestyksiä täysin kunnioittaen käymään nopeasti tarvittavat neuvottelut sopimuksista, jotka koskevat osapuolten tulevaa suhdetta ja joita tarkoitetaan poliittisessa julistuksessa, sekä toteuttamaan asianmukaiset menettelyt kyseisten sopimusten ratifioimiseksi ja tekemiseksi ja näin

¹ Neuvoston päätös (EU) 2020/135, annettu 30 päivänä tammikuuta 2020, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen tekemisestä (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 1).

² Poliittinen julistus kehystä Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevalle suhteelle (EUVL C 34, 31.1.2020, s. 1).

varmistamaan, että kyseisiä sopimuksia sovelletaan mahdollisuuksien mukaan siirtymäkauden päättymisestä alkaen.

Neuvosto antoi 25. helmikuuta 2020 päätöksen (EU, Euratom) 2020/266³ luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa uuden kumppanuussopimuksen tekemiseksi. Komissio nimitettiin unionin neuvottelijaksi. Neuvoston päätökseen sisältyi myös lisäys, jossa oli ohjeet uuden kumppanuuden neuvottelemiseksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, jäljempänä 'neuvotteluohjeet'.

Komissio kävi neuvottelut kuullen neuvoston nimittämää erityiskomiteaa (neuvoston Yhdistynyttä kuningaskuntaa käsittelevä työryhmä). Euroopan parlamentin 12. helmikuuta 2020 ja 18. kesäkuuta 2020 antamat päätöslauselmat on otettu asianmukaisesti huomioon, ja komissio on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 10 kohdan nojalla tiedottanut Euroopan parlamentille täysimääräisesti, erityisesti sen Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevien asioiden koordinoitiryhmän välityksellä.

Erityistä huomiota on kiinnitetty prosessin avoimuuden varmistamiseen neuvoston 22. tammikuuta 2020 hyväksymien, tulevaa suhdetta koskevissa neuvotteluissa sovellettavien avoimuusperiaatteiden mukaisesti. Tämän vuoksi kaikki unionin neuvottelijan (komissio) neuvoston, Euroopan parlamentin, kansallisten parlamenttien tai Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa jakamat neuvotteluasiakirjat on julkistettu unionin oikeuden rajoissa. Lisäksi pääneuvottelija on tiedottanut neuvostolle ja Eurooppa-neuvostolle, Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille sekä talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle säännöllisesti ja kattavasti tilanteen kehittymisestä.

Neuvottelut saatiin päätökseen, ja kauppa- ja yhteistyösopimuksesta sekä sopimuksesta turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavista turvallisuusmenettelyistä, jäljempänä 'tietoturvallisuussopimus', sovittiin pääneuvottelijoiden tasolla Brysselissä 24. joulukuuta 2020.

Tietoturvallisuussopimus on kauppa- ja yhteistyösopimusta täydentävä sopimus ja kauppa- ja yhteistyösopimuksen COMPROV.2 artiklan nojalla se on erottamaton osa kauppa- ja yhteistyösopimuksella säänneltyjä unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kahdenvälisiä suhteita ja osa kokonaisuudesta. Tietoturvallisuussopimus liittyy kauppa- ja yhteistyösopimukseen siten, että niillä on sama soveltamispäivä ja sama irtisanomismääräys.

Samanaikaisesti kauppa- ja yhteistyösopimuksen ja tietoturvallisuussopimuksen kanssa komissio on neuvotellut Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Euroopan atomienergiayhteisön välisen sopimuksen ydinenergian turvallista ja rauhanomaista käyttöä koskevasta yhteistyöstä. Suositus neuvoston päätökseksi kyseisen sopimuksen hyväksymisestä toimitetaan yhdessä tämän ehdotuksen kanssa erillisessä menettelyssä. Ydinenergian turvallista ja rauhanomaista käyttöä koskevan yhteistyösopimuksen tekemisen lisäksi menettely kattaa

³

Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/266, annettu 25 päivänä helmikuuta 2020, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa uuden kumppanuussopimuksen tekemiseksi (EUVL L 58, 27.2.2020, s. 53).

myös kauppaja yhteistyösopimuksen tekemisen Euroopan atomienergiayhteisön toimivaltaan kuuluvien asioiden osalta (erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen kolmantena maana Euratomin tutkimusohjelmaan ja eurooppalaisiin fuusiotutkimustoimiin, kuten ITER-toimiin, kun se toimisi kolmannen maan ominaisuudessa osakkaana eurooppalaisessa yhteisyrityksessä ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten (Fusion for Energy)).

Kauppaja yhteistyösopimuksen soveltamisen aloittaminen on erityisen kiireellistä. Yhdistyneellä kuningaskunnalla on entisenä jäsenvaltiona laajat yhteydet unionin kanssa monilla talouden aloilla ja muilla aloilla. Jos unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisiä suhteita ei säännellä sovellettavalla kehyksellä 31. joulukuuta 2020 jälkeen, nämä suhteet häiriintyvät merkittävästi, mistä aiheutuu haittaa yksityishenkilöille, yrityksille ja muille sidosryhmille. Neuvottelut saatiin päätökseen vasta hyvin myöhäisessä vaiheessa ennen siirtymäkauden päättymistä. Tällainen myöhäinen ajoitus ei saisi vaarantaa Euroopan parlamentin perussopimusten mukaisesti harjoittamaa demokraattista valvontaa. Näiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi komissio ehdottaa, että sopimuksia sovelletaan väliaikaisesti 28. päivään helmikuuta 2021 tai muuhun kumppanuusneuvoston päättämään päivään taikka sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäiseen päivään, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat täyttäneet sisäiset vaatimuksensa ja menettelynsä vahvistaakseen suostumuksensa sille, että sopimus sitoo niitä, sen mukaan kumpi ajankohta on aikaisempi.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Sekä Eurooppa-neuvoston 23. maaliskuuta 2018 antamissa suuntaviivoissa että poliittisessa julistuksessa kehoitettiin unionia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa tiiviiseen kumppanuuteen.

Ennen kauppaja yhteistyösopimuksesta ja tietoturvaluissopimuksesta käytyjä neuvotteluja tehtiin erosopimus, joka tuli voimaan 1. helmikuuta 2020. Erosopimuksessa määrätään siirtymäkaudesta, jonka aikana unionin oikeutta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kyseisen sopimuksen mukaisesti. Siirtymäkausi päättyy 31. joulukuuta 2020. Kauppaja yhteistyösopimuksen ja tietoturvaluissopimuksen tarkoituksena on säännellä unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välistä uutta suhdetta ja siten estää merkittävät häiriöt, joita suhteessa voisi muutoin ilmetä siirtymäkauden päättymisen jälkeen.

Kauppaja yhteistyösopimus luo vakaan perustan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan väliselle molempia osapuolia hyödyttävälle ja tasapainoiselle kumppanuudelle. Se kuvastaa myös sitä, että Yhdistyneellä kuningaskunnalla ei unionin ulkopuolisena maana ole samoja oikeuksia eikä samoja etuja kuin jäsenmaalla.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Kauppaja yhteistyösopimuksessa ja tietoturvaluissopimuksessa noudatetaan perussopimuksia kaikilta osin sekä säilytetään täysimääräisesti unionin oikeusjärjestyksen autonomia ja loukkaamattomuus. Nämä sopimukset eivät edellytä, että unioni muuttaa sääntöjään, määräyksiään tai normejaan millään säännellyllä alalla. Niillä edistetään unionin arvoja, tavoitteita ja etuja

sekä varmistetaan sen politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tuloksellisuus ja jatkuvuus.

Kaiken Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulevan tuonnin on oltava unionin sääntöjen ja määräysten mukaista (tekniset määräykset ja tuotestandardit, terveys- ja kasvinsuojelutoimia sekä elintarvikkeita ja turvallisuutta koskevat määräykset, terveys- ja turvallisuusstandardit, ympäristönsuojelu ja kuluttajansuoja).

Kauppa- ja yhteistyösopimus sisältää erityiset osastot, jotka koskevat kauppaa ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä työelämän, ympäristön, ilmastonmuutoksen torjunnan ja kestävä kehityksen aloilla ja joissa taloutta koskeva kauppa- ja yhteistyösopimuksen osa kytketään kestävä kehitystä koskeviin unionin yleisiin tavoitteisiin sekä työhön, ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyviin erityistavoitteisiin.

Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuessa unionin ohjelmiin noudatetaan kaikilta osin perussäädöksiä, joissa ohjelmat määritellään, sekä voimassa olevia varainhoitoa koskevia unionin asetuksia, kuten varainhoitoasetusta.

2. OIKEUSPERUSTA

Aineellinen oikeusperusta ehdotetun neuvoston päätöksen tekemiselle on näin ollen SEUT-sopimuksen 217 artikla. Tämä oikeusperusta on sopivin, kun otetaan huomioon suunnitellun kumppanuuden laaja soveltamisala.

Menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohta, luettuna yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa, jossa määrätään yksimielisestä päätöksenteosta neuvostossa.

Näin ollen ehdotetun neuvoston päätöksen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 217 artikla yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa.

3. LISÄTIEDOT

- Täytäntöönpano kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustettujen elimien toimesta**

Kauppa- ja yhteistyösopimuksen ensimmäisen osan III osastossa perustetaan kumppanuusneuvosto, joka valvoo kyseisen sopimuksen ja mahdollisten sitä täydentävien sopimusten tavoitteiden saavuttamista. Kumppanuusneuvosto koostuu unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan ministeritason edustajista, jotka kokoontuvat vähintään kerran vuodessa ja valvovat ja helpottavat kauppa- ja yhteistyösopimuksen ja mahdollisten sitä täydentävien sopimusten, kuten tietoturvaluottamussopimuksen, täytäntöönpanoa ja soveltamista.

Kumppanuusneuvosto voi tehdä päätöksiä kaikista kysymyksistä, joiden osalta kauppa- ja yhteistyösopimuksessa tai sitä täydentävässä sopimuksessa niin määrätään. Kumppanuusneuvosto voi tehdä päätöksensä ja antaa suosituksia ainoastaan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella. Se ei missään tapauksessa voi rajoittaa päätöksentekoa unionin tasolla. Unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta voivat kumppanuusneuvoston tai erityiskomiteoiden välityksellä päättää muuttaa kauppa- ja yhteistyösopimuksen tai minkä tahansa sitä täydentävän sopimuksen tiettyjä näkökohtia ainoastaan siinä

nimenomaisesti määrätyissä tapauksissa. Kun osapuolet hyväksyvät tällaisen päätöksen, siihen on sovellettava osapuolissa sovellettavia sisäisiä vaatimuksia ja menettelyjä.

Kumppanuusneuvostoa avustaa sen tehtävien hoitamisessa kauppakumppanuuskomitea, jota puolestaan avustavat erityiskauppakomiteat ja muut erityiskomiteat.

Kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustetaan seuraavat erityiskauppakomiteat:

- (a) tavaroiden erityiskauppakomitea;
- (b) tulliyhteistyötä ja alkuperäsääntöjä käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (c) terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (d) kaupan teknisiä esteitä käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (e) palvelujen, investointien ja sähköisen kaupankäynnin erityiskauppakomitea;
- (f) teollis- ja tekijänoikeuksia käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (g) julkisten hankintojen erityiskauppakomitea;
- (h) sääntely-yhteistyötä käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (i) avoimen ja terveen kilpailun tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja kestävästä kehitystä käsittelevä erityiskauppakomitea;
- (j) arvonlisäveroja sekä veroihin ja maksuihin liittyvien saatavien perintää koskevaa hallinnollista yhteistyötä käsittelevä erityiskauppakomitea.

Kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustetaan seuraavat erityiskomiteat:

- (k) energian erityiskomitea;
- (l) lentoliikenteen erityiskomitea;
- (m) lentoturvallisuuden erityiskomitea;
- (n) tieliikenteen erityiskomitea;
- (o) sosiaaliturvan yhteensovittamisen erityiskomitea;
- (p) kalastuksen erityiskomitea;
- (q) lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitea;
- (r) unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevä erityiskomitea.

Kumppanuusneuvosto voi perustaa tai lakkauttaa erityiskauppakomiteoita tai erityiskomiteoita, ja kauppakumppanuuskomitea voi perustaa tai lakkauttaa erityiskauppakomiteoita.

Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään myös kumppanuusneuvoston ja erityiskomiteoiden roolista riitojen ratkaisemisessa, jota käsitellään kauppa- ja yhteistyösopimuksen kuudennen osan I osastossa.

- **Kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpano ja soveltaminen unionissa**

SEUT-sopimuksen 216 artiklan 2 kohdan mukaan sopimukset, jotka unioni tekee, sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

Jotta unioni voisi reagoida ajoissa, jos asiaankuuluvia ehtoja ei enää täytetä, komissio olisi valtuutettava tekemään tiettyjä päätöksiä, joilla keskeytetään Yhdistyneelle kuningaskunnalle luonnonmukaisia tuotteita koskevan liitteen ja lääkkeitä koskevan liitteen nojalla myönnettyjä etuuksia. Ennen kuin komissio tekee niin, sen olisi annettava asiasta tieto jäsenvaltioiden edustajille, jotka voivat vastustaa komission esittämää kantaa määrävähemmistöllä. Komissio olisi valtuutettava hyväksymään samaa menettelyä noudattaen myös mitä tahansa muita tarvittavia täytäntöönpanojärjestelyjä kyseisten liitteiden tehokasta toimintaa varten.

Lisäksi kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisen takaamiseksi on vankkoja täytäntöönpanomekanismeja. Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään osapuolten mahdollisuudesta toteuttaa nopeita, itsenäisiä ja operatiivisia toimenpiteitä etujensa suojelemiseksi, erityisesti tasapuolisten toimintaedellytysten (tasapainottavat toimenpiteet, korjaavat toimenpiteet) ja kalastuksen (vastasuoritteet, korjaavat toimenpiteet) suhteen sekä yleisemmin tapauksissa, joissa on kyse alakohtaisista tai alueellisista vakavista taloudellisista, sosiaalisista tai ympäristöön liittyvistä vaikeuksista.

On tärkeää, että unioni voi ottaa nämä täytäntöönpanotoimet kaikilta osin käyttöön nopeasti ja tuloksellisesti. Tätä varten komissiolle olisi annettava valta keskeyttää kauppa- ja yhteistyösopimuksesta johtuvat velvoitteet tullilainsäädännön rikkomisen tai kiertämisen tapauksessa toteutettavia toimenpiteitä koskevan GOODS.19 artiklan, tasapuolisten toimintaedellytysten osa-alueella toteutettavia korjaavia toimenpiteitä koskevan LPFOFCS.3.12 artiklan, tieliikenteen osa-alueella toteutettavia korjaavia toimenpiteitä koskevan ROAD.11 artiklan, lentoliikenteen liikennöintiluvan epäämistä, peruuttamista kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittamista koskevan AIRTRN.8 artiklan, kalastuksen osa-alueella toteutettavia korjaavia toimenpiteitä koskevan FISH.14 artiklan, vesille pääsyn peruuttamisen tai vähentämisen yhteydessä sovellettavia vastasuoritteita koskevan FISH.9 artiklan, Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttämistä tai lopettamista koskevien UNPRO.3.1. ja UNPRO.3.20 artiklan ja väliaikaisia korjaavia toimenpiteitä koskevan INST.24 artiklan nojalla tai toteuttaa asianmukaisia suojatoimenpiteitä INST.36 artiklan nojalla.

Perussopimusten mukaisesti komissio toimii unionin puolesta myös kaikissa kauppa- ja yhteistyösopimuksen kuudennen osan I osaston mukaisen riitojenratkaisumenettelyn vaiheissa.

- **Sopimusluonnoksiin sisältyvien määräysten yksityiskohtaiset selitykset**

Kauppa- ja yhteistyösopimuksen mukaisessa unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan laajassa ja kunnianhimoisessa yhteistyössä otetaan huomioon 23. maaliskuuta 2018 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät ja suuntaviivat sekä poliittinen julistus.

Kauppa- ja yhteistyösopimus on yksi kokonaisuus, joka muodostuu neljästä pääosiosta:

- yleiset ja institutionaaliset järjestelyt;

- taloudelliset järjestelyt (mm. kauppaa ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä koskevat määräykset)
- rikosoikeuden alan lainvalvonta- ja oikeusyhteistyötä koskevat järjestelyt; ja
- riitojen ratkaisua, perusarvoja ja suoja-toimenpiteitä koskevat määräykset.

Suunniteltu kumppanuus perustuu demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien tunnustamiseen sekä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja joukkotuhouksien leviämisen estämiseen. Jos jotakin näistä olennaisista elementeistä rikotaan, osapuolet voivat irtisanoa kauppaa- ja yhteistyösopimuksen tai minkä tahansa sitä täydentävän sopimuksen tai keskeyttää niiden soveltamisen kokonaan tai osittain. Osapuolet vahvistavat myös sitoutumisensa korkeatasoisen henkilötietojen suojan varmistamiseen.

Kauppaa- ja yhteistyösopimuksen soveltamisala on kattava. Se käsittää poliittisessa julistuksessa mainitut yhteisen edun mukaiset alat: kaupallinen ja taloudellinen yhteistyö, lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa, osallistuminen unionin ohjelmiin ja temaattisen yhteistyön. Kauppaa- ja yhteistyösopimus ei sisällä ulkopoliittikan, ulkoisen turvallisuuden ja puolustusalan yhteistyöjärjestelyjä, koska Yhdistyneen kuningaskunnan kanta on, että tällaisista järjestelyistä ei neuvotella eikä niitä sisällytetä kauppaa- ja yhteistyösopimukseen. Kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa kunnioitetaan unionin päätöksentekovallan ja sen oikeusjärjestyksen riippumattomuutta, sisämarkkinoiden ja tulliliiton eheyttä sekä neljän vapauden (henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien liikkuvuus) jakamattomuutta. Se kattaa tavaroiden ja palvelujen vapaan kaupan lisäksi myös keinot estää kilpailun vääristymiä ja epäoikeudenmukaisia kilpailuetuja. Kauppaa- ja yhteistyösopimus kuvastaa sitä, että Yhdistynyt kuningaskunta eroaa unionin yhteisten sääntöjen, valvonta- ja täytäntöönpanomekanismien järjestelmästä, joten se ei voi enää nauttia jäsenyyden tai sisämarkkinoiden eduista.

Kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa vahvistetaan yleinen hallintokehys, joka kattaa kaikki kauppaa- ja yhteistyösopimuksen ja mahdollisten sitä täydentävien sopimusten, kuten tietoturvasopimuksen, nojalla tehtävän yhteistyön osa-alueet, ja siihen sisältyy tiettyjä mukautuksia, jotta voidaan vastata perusteltuihin alakohtaisiin tarpeisiin.

Kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisen takaamiseksi on vankkoja täytäntöönpanomekanismeja. Kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään osapuolten mahdollisuudesta toteuttaa nopeita, itsenäisiä ja operatiivisia toimenpiteitä etujensa suojelemiseksi, erityisesti tasapuolisten toimintaedellytysten (tasapainottavat toimenpiteet, korjaavat toimenpiteet) ja kalastuksen (vastasuoritteet, korjaavat toimenpiteet) suhteen sekä yleisemmin tapauksissa, joissa on kyse alakohtaisista tai alueellisista vakavista taloudellisista, sosiaalisista tai ympäristöön liittyvistä vaikeuksista.

Alueellisen soveltamisalansa osalta kauppaa- ja yhteistyösopimus kattaa unionin osalta alueet, joihin perussopimuksia sovelletaan, ja Yhdistyneen kuningaskunnan osalta Yhdistyneen kuningaskunnan alueen. Kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään myös Kanaalisaarten ja Mansaaren osalta rajoitetusta kattavuudesta tavarakaupan ja vesille pääsyn osalta. Eurooppa-

neuvoston 25. marraskuuta 2018 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan sisältyvien julistusten ja neuvoston neuvotteluohjeiden mukaisesti kaupp- ja yhteistyösopimusta ei sovelleta Gibraltariin.

Kaupp- ja yhteistyösopimus koostuu seitsemästä osasta (jotka on jaettu edelleen otsakkeisiin, osastoihin, lukuihin ja jaksoihin), kolmesta pöytäkirjasta ja useista liitteestä seuraavasti:

Ensimmäinen osa (Yhteiset ja institutionaaliset määräykset) sisältää yleiset määräykset, kaupp- ja yhteistyösopimuksen tulkintaperiaatteet ja määritelmät sekä institutionaalisen kehyksen.

Ensimmäisessä osassa vahvistetaan kaupp- ja yhteistyösopimuksen hallinnointia ja täytäntöönpanoa koskevat määräykset ja perustetaan yhteiset hallintoelimet (kumppanuusneuvosto, kauppakumppanuuskomitea, erityiskauppakomiteat ja muut erityiskomiteat).

Hallintomääräykset selkeyttävät kaupp- ja yhteistyösopimuksen toimintaa ja valvontaa. Ne on suunniteltu niin, että ne joustavat ja mukautuvat eri osaluilla mahdollisesti ilmeneviin erityistarpeisiin. Kaupp- ja yhteistyösopimuksen laajuuden ja monitahoisuuden vuoksi unioni vaati, että yksi hallintokehys kattaa koko sopimuksen. Tämä antaa yrityksille, kuluttajille ja kansalaisille oikeusvarmuuden, ja samalla vältetään rinnakkaisten rakenteiden ja lisäbyrokratian syntyminen.

Kumppanuusneuvosto valvoo sopimuksen täytäntöönpanoa. Kumppanuusneuvosto, joka koostuu unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan ministeritason edustajista, kokoontuu eri kokoonpanoissa käsiteltävästä asiasta riippuen. Se on foorumi, jolla osapuolet keskustelevat mahdollisesti esiin tulevista kysymyksistä ja jolla on valtuudet tehdä sitovia päätöksiä yhteisellä suostumuksella. Sitä avustavat sen työssä kauppakumppanuuskomitea, erityiskauppakomiteat ja muut erityiskomiteat.

Toisessa osassa (Kaupp, liikenne, kalastus ja muut järjestelyt) on kuusi otsaketta:

- Ensimmäinen otsake: Kaupp, joka koostuu kahdestatoista osastosta: I osasto (Tavarakaupp), II osasto (Palvelut ja investoinnit), III osasto (Sähköinen kaupankäynti), IV osasto (Pääomanliikkeet, maksut ja siirrot sekä tilapäiset suojatoimenpiteet), V osasto (Teollis- ja tekijänoikeudet), VI osasto (Julkiset hankinnat), VII osasto (Pienet ja keskisuuret yritykset), VIII osasto (Energia), IX osasto (Läpinäkyvyys), X osasto (Hyvä sääntelykäytäntö ja sääntely-yhteistyö), XI osasto (Avoimen ja terveen kilpailun tasapuoliset toimintaedellytykset ja kestävä kehitys), XII osasto (Poikkeukset);
- Toinen otsake: Ilmailu, joka koostuu kahdesta osastosta: I osasto (Lentoliikenne) ja II osasto (Ilmailun turvallisuus);
- Kolmas otsake: Tieliikenne, joka koostuu kahdesta osastosta: I osasto (Tieliikenteen tavarankuljetukset) ja II osasto (Maanteiden henkilöliikenne);
- Neljäs otsake: Sosiaaliturvan yhteensovittaminen ja lyhytaikaiset viisumit;
- Viides otsake: Kalastus;

– Kuudes otsake: Muut määräykset

Kuten toisen osan otsakkeista ja osastoista ilmenee, se kattaa tavaroiden ja palvelujen kaupan sekä laajan joukon muita taloudellisen ja laajemman yhteistyön aloja, kuten investoinnit, kilpailu, verotuksen läpinäkyvyys, energia, lento- ja tieliikenne, syrjimättömyys tiettyjen liikkuvuusjärjestelyjen ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen osalta sekä kalastus.

Toisessa osassa vahvistetaan nykyaikainen ja kestävä kauppapolitiikka. Molemmat osapuolet sitoutuvat yhteisiin korkeisiin normeihin sellaisilla osalualueilla kuin työ- ja sosiaalinenormit, ympäristönsuojelu, ilmastonmuutoksen torjunta, hiilen hinnoittelu mukaan lukien, sekä asiaankuuluvat veronkiertoa ja verotuksen läpinäkyvyyttä⁴ koskevat normit. Se sisältää myös tukia koskevia periaatteita, joilla estetään kumpaakaan osapuolta myöntämästä tukia, jotka vaikuttavat olennaisesti osapuolten väliseen kauppaan tai investointeihin. Nämä sovitut normit ja periaatteet liittyvät kotimaisiin täytäntöönpano- ja riitojenratkaisumekanismeihin, joilla varmistetaan, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan yritykset kilpailevat tasapuolisin toimintaedellytyksin. Toisessa osassa määrätään, että kumpikin osapuoli voi tarvittaessa toteuttaa yksipuolisia toimenpiteitä suojautuakseen kauppaan tai investointeihin kohdistuvilta vaikutuksilta, jotka johtuvat tuista tai huomattavista eroista tukien valvontajärjestelmissä tai työsuojelun, sosiaalisen suojelun, ympäristönsuojelun tai ilmastonuojelun tasossa.

Tavarakaupan osalta toisen osan määräykset menevät pidemmälle kuin EU:n viimeaikaiset vapaakauppasopimukset Kanadan ja Japanin kaltaisten kumppaneiden kanssa, sillä niissä määrätään nollatulleista ja nollakiintiöistä kaikille tavaroille. Saadakseen nämä poikkeukselliset etuudet yritysten on varmistettava, että niiden tuotteet ovat peräisin unionista tai Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Nämä ”alkuperäsäännöt” ovat olennaisen tärkeitä unionin markkinoiden eheyden varmistamiseksi. Kauppa- ja yhteistyösopimuksella helpotetaan unionin tullikoodeksin sallimissa rajoissa myös tullimuodollisuuksia, joita sovelletaan tulliliiton ulkopuolisiin kolmansiin maihin. Sillä poistetaan myös tarpeettomia kaupan teknisiä esteitä, mutta varmistetaan kuitenkin, että kaikki unioniin tulevat Yhdistyneen kuningaskunnan tavarat kaikilta osin täyttävät unionin korkeat sääntelynormit, jotka koskevat muun muassa elintarvikkeiden laatua (esim. terveys- ja kasvinuojelunormit) ja tuoteturvallisuutta.

Lisäksi on sovittu palvelukaupan huomattavasta avoimuudesta, joka menee WTO:n palvelukaupan yleissopimuksen (GATS) perusmääräyksiä pidemmälle ja heijastaa sitä, että Yhdistynyt kuningaskunta ei enää hyödy henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eikä siten palvelujen tarjoamisen vapaudesta. Yhdistyneen kuningaskunnan palveluntarjoajien, jotka haluavat tarjota palveluja unionissa, on täytettävä unionissa kaikki asianmukaiset sääntelyvaatimukset, mutta niitä ei kohdella kauppa- ja yhteistyösopimuksen kattamilla aloilla epäedullisemmin kuin unionin toimijoita, ja sama pätee

⁴

Unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta aikovat antaa sopimuksen tekemisen yhteydessä myös yhteisen julistuksen haitallisten verojärjestelmien torjumisesta.

toiseen suuntaan.⁵ Yhdistyneen kuningaskunnan sijoittajat voivat myös perustaa unioniin oikeussubjekteja, jotka voivat tarjota palveluja kaikkialla sisämarkkinoilla, ja sama pätee toiseen suuntaan. Sopimus sisältää puitteet tuleville ammattipätevyyden tunnustamista koskevista sopimuksista käytäville neuvotteluille.

Kauppa- ja yhteistyösopimus sisältää määräyksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa sähköistä kaupankäyntiä puuttamalla perusteettomiin esteisiin ja varmistamalla avoin, turvallinen ja luotettava verkkoympäristö yrityksille ja kuluttajille sekä korkeatasoinen henkilötietojen suoja. Sopimus sisältää myös määräyksiä, joilla taataan teollis- ja tekijänoikeuksien suoja. Lisäksi se sisältää määräyksiä vastavuoroisista mahdollisuuksista osapuolten julkisten hankintojen markkinoilla ja julkisia hankintoja koskevista normeista, jotka menevät pidemmälle kuin osapuolten sitoumukset julkisia hankintoja koskevan WTO:n sopimuksen (GPA) nojalla.

Koska Yhdistynyt kuningaskunta ei enää osallistu sähkön sisämarkkinoille ja EU:n kaupankäyntijärjestelmiin, kauppa- ja yhteistyösopimuksella luodaan uusi kehys kahdenväliselle energiayhteistyölle, jonka tavoitteena on varmistaa kustannustehokkaat, puhtaat ja varmat energiatoimitukset, jotka ovat olennaisen tärkeitä molempien talouksien toiminnalle, ottaa käyttöön uusia mekanismeja uusiutuvan energian alalla tehtävää yhteistyötä varten erityisesti Pohjanmerellä ja torjua ilmastonmuutosta. Sopimukseen sisältyy myös tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja markkinoiden vapauttamista koskevia aineellisia määräyksiä, myös energia-alan tukien osalta. Kuten muillakin osa-alueilla, energiaa koskevissa määräyksissä ei toisinneta kaikkia sisämarkkinoista Yhdistyneelle kuningaskunnalle koituvia hyötyjä, ottaen huomioon sen asema kolmantena maana.

Liikenteen osalta kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään jatkuvista ja kestävästä lento- ja tieyhteyksistä sisämarkkinoiden eheyttä kunnioittaen. Siihen sisältyy määräyksiä, joilla varmistetaan, että unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan liikenteenharjoittajien välinen kilpailu on tasapuolista, jotta matkustajien oikeuksia ja liikenneturvallisuutta ei heikennetä.

Toinen osa sisältää myös kehyksen yhteiselle ja kestäväälle kalakantojen hoidolle unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan vesillä. Yhdistyneellä kuningaskunnalla on itsenäisenä rannikkovaltiona määräysvalta vesillään, ja se voi kehittää edelleen brittiläistä kalastusta, mutta eurooppalaisilla kalastajilla on edelleen pääsy Yhdistyneen kuningaskunnan vesille harjoittamaan kalastustoimintaansa.

Kolmannessa osassa (lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa) vahvistetaan puitteet lainvalvonta- ja oikeusyhteistyölle rikosasioissa. Siinä tunnustetaan, että kansallisten poliisi- ja oikeusviranomaisten sekä unionin virastojen ja elinten on tehtävä tiivistä yhteistyötä erityisesti rajat ylittävän rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa ja syytteenpanossa.

Kolmannessa osassa käsitellään seuraavia keskeisiä osa-alueita:

⁵

EU:n kauppapolitiikan mukaisesti tietyt alat on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle (julkiset palvelut, eräät liikennepalvelut ja audiovisuaaliset palvelut kulttuurisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi).

- Tietojenvaihto: järjestelyt, joilla lentomatikustajia koskevia tietoja (eli matkustajarekisteritietoja (Passenger Name Records, PNR), DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietoja (ns. Prüm-tiedot, joita ei ole koskaan aiemmin vaihdettu unionin ja Schengen-alueeseen kuulumattoman kolmannen maan välillä), rikosrekisteritietoja ja operatiivisia tietoja voidaan vaihtaa oikea-aikaisesti, tuloksellisesti ja tehokkaasti – täydentäen kansainvälisiä kanavia, kuten Interpolia;
- Europol ja Eurojust: Yhdistyneen kuningaskunnan sekä Europolin ja Eurojustin välinen tuloksellinen yhteistyö unionin lainsäädännössä vahvistettujen kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä koskevien sääntöjen mukaisesti;
- Rikollisten luovuttaminen: mahdollistetaan rikollisten nopea luovuttaminen unionin jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä yksinkertaistetuilla menettelyillä, tiukoilla määräajoilla, vankoilla suojatoimilla (mukaan lukien asianmukaiset perusteet luovuttamisesta kieltäytymiselle), prosessuaalisilla oikeuksilla ja oikeudellisella valvonnalla;
- Keskinäinen avunanto: järjestelyt, joilla helpotetaan ja täydennetään Euroopan neuvoston yleissopimuksia rikosasioissa, esimerkiksi yksinkertaistamalla menettelyjä, määräaikoja ja teknisiä infrastruktuureja, jotka koskevat monenlaisia toimenpiteitä, mukaan lukien omaisuuden jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen;
- Rahanpesun torjunta: määräykset yhteistyöstä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi.

Kolmannessa osassa otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan asema Schengen-alueen ulkopuolisena valtiona, joka ei ole EU:n jäsenen. Yhdistyneellä kuningaskunnalla ei esimerkiksi ole enää suoraa, reaaliaikaista pääsyä arkaluonteista tietoa sisältäviin unionin tietokantoihin, joilla tuetaan unionin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta – koska tämä on mahdollista vain jäsenvaltioille ja hyvin tiiviisti assosioituneille maille, jotka hyväksyvät kaikki siihen liittyvät velvoitteet.

Tiivis ja kattava poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö perustuvat takeisiin demokratian ja oikeusvaltion kunnioittamisesta, yksilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien tehokkaasta suojelemisesta, mukaan lukien Euroopan ihmisoikeussopimukseen kirjatut oikeudet ja vapaudet, ja niiden toteutumiseen kotimaisella tasolla, sekä molempien osapuolten sitoumuksiin pitää yllä tietosuojanormien korkeaa tasoa. Tämä oli erityisen tärkeä vaatimus unionin puolelta sen varmistamiseksi, että sekä sen kansalaisten turvallisuutta että perusoikeuksia suojellaan. Kolmannessa osassa on myös erityisiä määräyksiä, jotka koskevat yhteistyön keskeyttämistä, jos näiden suojatoimien varmistamisessa on vakavia järjestelmätason puutteita, sekä määräyksiä erityisestä riitojenratkaisumekanismista.

Neljännessä osassa (Temaattinen yhteistyö) on kaksi osastoa: I osasto: Terveysturvallisuus ja II osasto: Kyberturvallisuus Neljännessä osassa vahvistetaan määräykset terveysturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä tehtävästä osapuolten välisestä yhteistyöstä, jota toteutetaan myös siten, että Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu unionin

pyynnöstä tilapäisesti ja rajoitetusti joihinkin unionin rakenteisiin, edellyttäen, että ilmenee erityisiä yhteisiä uhkia.

Viidennessä osassa (Unionin ohjelmiin osallistumista, moitteetonta varainhoitoa ja rahoitusta koskevat määräykset) vahvistetaan määräykset siitä, että Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu edelleen kolmantena maana joihinkin unionin lippulaivaohjelmiin edellyttäen, että Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu unionin talousarvion rahoitukseen. Unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevä erityiskomitea hyväksyy myöhemmin täsmällisen luettelon tällaisista ohjelmista. Lisäksi unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevä erityiskomitea voi laatia luettelon sellaisista unionin ohjelmien toteuttamisen kautta tarjottavista palveluista, joihin Yhdistyneellä kuningaskunnalla voi olla pääsy.

Niiden unionin ohjelmien ja toimien oikeusperustoja (perussäädöksiä), joihin Yhdistynyt kuningaskunta voi osallistua, ei ole vielä hyväksytty. Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, mihin ohjelmiin Yhdistynyt kuningaskunta voi osallistua ja millä edellytyksillä, jollei lopullisissa oikeusperustoissa säädetyistä edellytyksistä muuta johdu. Sen vuoksi kauppaa- ja yhteistyösopimukseen liitettyssä yhteisessä julistuksessa vahvistetaan puitteet pöytäkirjoille, jotka unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevä erityiskomitea lisää kyseiseen sopimukseen, kun kyseisten ohjelmien oikeusperustat hyväksytään.

Kuudes osa (Riitojenratkaisu ja horisontaaliset määräykset) sisältää kolme osastoa: I osasto (Riitojenratkaisu), II osasto (Yhteistyön perusta) ja III osasto (Velvoitteiden täyttäminen ja suojatoimenpiteet).

Riitojenratkaisun osalta kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään, että jos osapuolten välillä syntyy erimielisyyttä eikä ratkaisuun päästä, voidaan perustaa riippumaton välimieslautakunta, joka antaa asiasta sitovan ratkaisun. Tätä riitojenratkaisumekanismeja sovelletaan useimpiin kauppaa- ja yhteistyösopimuksen osa-alueisiin, mukaan lukien tasapuoliset toimintaedellytykset ja kalastus. Siihen liittyy uskottavia ja vankkoja täytäntöönpano- ja noudattamismekanismeja, mukaan lukien mahdollisuus keskeyttää kauppaa- ja yhteistyösopimukseen perustuvat kantajaosapuolen velvollisuudet, esim. ottaa uudelleen käyttöön tullee ja/tai kiintiöitä. Kumpikin osapuoli voi lisäksi tietyin edellytyksin ryhtyä ristikkäisiin vastatoimiin, jos toinen osapuoli ei noudata välimieslautakunnan ratkaisua. Esimerkiksi se, että osapuoli jatkuvasti rikkoo sopimusta tietyllä talouden alalla, antaa toiselle osapuolelle mahdollisuuden ryhtyä vastatoimiin muilla talouden aloilla toteutettavilla toimenpiteillä. Kumpikin osapuoli voi myös yksipuolisesti toteuttaa asianmukaisia suojatoimenpiteitä tapauksissa, joissa on kyse alakohtaisista tai alueellisista vakavista taloudellisista, sosiaalisista tai ympäristöön liittyvistä vaikeuksista.

Seitsemäs osa (Loppumääräykset) sisältää loppumääräyksiä, jotka koskevat muun muassa kauppaa- ja yhteistyösopimuksen voimaantuloa, uudelleentarkastelua ja irtisanomista.

Hallinnollisesta yhteistyöstä ja petosten torjunnasta arvonlisäverotuksen alalla sekä veroihin ja tulleihin liittyvien saatavien perinnässä annettavasta keskinäisestä avunannosta ja keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa määrätään kahdessa pöytäkirjassa.

Pöytäkirjassa sosiaaliturvan yhteensovittamisesta vahvistetaan sosiaaliturvan yhteensovittamistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojella 1. tammikuuta 2021 alkaen EU:n kansalaisten ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten sosiaaliturvaoikeuksia rajatylittävässä tilanteessa, jossa Yhdistynyt kuningaskunta ja EU ovat osallisina. Myös kolmansien maiden kansalaisia, kansalaisuudettomia henkilöitä ja pakolaisia suojellaan. Kyse on monenlaisista etuuksista, kuten vanhuus- ja perhe-eläkkeet, kuolemantapauksen johdosta maksettavat avustukset, sairausajalta maksettavat etuudet, lapsen syntymään liittyvät äitiys-/isyysetuudet, työtapaturmiin liittyvät etuudet ja varhaiseläke-etuudet. Pöytäkirjalla varmistetaan, että siinä vahvistetut sosiaaliturvan yhteensovittamisjärjestelyt perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen unionin jäsenvaltioiden välillä.

Sopimuksessa turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavista turvallisuusmenettelyistä vahvistetaan turvallisuusluokiteltujen ja turvallisuusluokittelemattomien arkaluonteisten tietojen vaihtoa koskevat säännöt ja yksityiskohdat. Samoin kuin muilla unionin muiden kolmansien maiden kanssa tekemillä tietoturvaluussopimuksilla, tällä tietoturvaluussopimuksella varmistetaan arkaluonteisten tietojen turvallinen käsittely, jossa on periaatteena, että se, jolta tiedot ovat peräisin, antaa suostumuksensa ennen vaihdettujen tietojen luovuttamista. Tietoturvaluussopimusta sovelletaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen soveltamispäivästä tai päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa päätökseen sisäiset vaatimuksensa ja menettelynsä turvallisuusluokiteltujen tietojen luovuttamiseksi kyseisen sopimuksen mukaisesti, sen mukaan kumpi ajankohta on myöhempi.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen ja Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', ja erityisesti sen 217 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti Eurooppa-neuvostolle 29 päivänä maaliskuuta 2017 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 50 artiklan nojalla aikomuksestaan erota Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä.
- (2) Neuvosto antoi 30 päivänä tammikuuta 2020 päätöksen (EU) 2020/135⁶ Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen, jäljempänä 'erosopimus', tekemisestä. Erosopimus tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2020.
- (3) Neuvosto antoi 25 päivänä helmikuuta 2020 päätöksen (EU, Euratom) 2020/266⁷ luvan antamisesta komissiolle aloittaa neuvottelut Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa uuden kumppanuussopimuksen tekemiseksi. Neuvottelut on käyty 25 päivänä helmikuuta 2020 annettuja neuvotteluohjeita noudattaen.
- (4) Neuvottelut saatiin päätökseen 24 päivänä joulukuuta 2020. Ne johtivat Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan väliseen kauppaa- ja yhteistyösopimukseen, jäljempänä 'kauppaa- ja yhteistyösopimus', ja Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan väliseen turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevaan sopimukseen, jäljempänä 'tietoturvallisuussopimus'.

⁶ Neuvoston päätös (EU) 2020/135, annettu 30 päivänä tammikuuta 2020, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen tekemisestä (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 1).

⁷ Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/266, annettu 25 päivänä helmikuuta 2020, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa uuden kumppanuussopimuksen tekemiseksi (EUVL L 58, 27.2.2020, s. 53).

- (5) Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa vahvistetaan perusta unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan väliselle laajalle suhteelle, johon kuuluu vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteisiä toimia ja erityismenettelyjä. Tietoturvaluottisuusoppimus on kauppa- ja yhteistyösopimusta täydentävä sopimus, joka liittyy kiinteästi kauppa- ja yhteistyösopimukseen erityisesti soveltamispäivän ja irtisanomisen osalta. Päätöksellä kauppa- ja yhteistyösopimuksen sekä tietoturvaluottisuusoppimuksen tekemisestä, jäljempänä 'sopimukset', olisi siksi oltava oikeusperusta, jossa määrätään sellaisesta assosioinnista, jonka puitteissa unioni voi tehdä sitoumuksia kaikilla perussopimusten kattamilla aloilla.
- (6) Kauppa- ja yhteistyösopimuksen allekirjoittamiseen Euroopan atomienergiayhteisön toimivaltaan kuuluvien asioiden osalta sovelletaan erillistä menettelyä.
- (7) On aiheellista määrittää yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat unionin edustusta kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustettavissa kumppanuusneuvostossa ja erityiskomiteoissa. Kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 17 artiklan 1 kohdassa määrätään, komissio edustaa unionia ja esittää neuvoston perussopimusten mukaisesti vahvistamat unionin kannat. Neuvosto hoitaa SEU-sopimuksen 16 artiklan 1 kohdassa määrättyjä unionin politiikkojen määrittämistä ja yhteensovittamistehtäviään vahvistamalla unionin puolesta kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustettavissa kumppanuusneuvostossa ja erityiskomiteoissa esitettävät kannat. Lisäksi kun kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustettavien kumppanuusneuvoston ja erityiskomiteoiden on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, kyseisissä elimissä unionin puolesta esitettävät kannat vahvistetaan SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti.
- (8) Yksi tai useampi jäsenvaltio voi pyytää, että kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden edustaja on komission edustajan mukana unionin valtuuskunnassa kumppanuusneuvoston tai muun sopimuksella perustetun yhteisen elimen kokouksessa.
- (9) Jotta unioni voisi reagoida ajoissa, jos asiaankuuluvia ehtoja ei enää täytetä, komissio olisi valtuutettava tekemään tiettyjä päätöksiä, joilla keskeytetään Yhdistyneelle kuningaskunnalle luonnonmukaisia tuotteita koskevan liitteen ja lääkkeitä koskevan liitteen nojalla myönnettyjä etuuksia. Ennen kuin komissio tekee niin, sen olisi annettava asiasta tieto jäsenvaltioiden edustajille, jotka voivat vastustaa komission esittämää kantaa määrävähemmistöllä. Komissio olisi valtuutettava hyväksymään samaa menettelyä noudattaen myös mitä tahansa muita tarvittavia täytäntöönpanojärjestelyjä kyseisten liitteiden tehokasta toimintaa varten.
- (10) Jotta unioni voisi toteuttaa nopeita ja tuloksellisia toimia etujensa suojaamiseksi kauppa- ja yhteistyösopimuksen mukaisesti, siihen asti, kunnes korjaavien toimenpiteiden hyväksymistä kauppa- ja yhteistyösopimuksen nojalla sääntelevä erityinen säädös annetaan ja se tulee voimaan unionissa, komissiolle olisi annettava valta toteuttaa korjaavia toimenpiteitä, kuten kauppa- ja yhteistyösopimuksesta tai täydentävästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden keskeyttäminen tapauksissa, joissa kauppa- ja yhteistyösopimuksen tiettyjä määräyksiä rikotaan tai tiettyjä kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määritettyjä ehtoja jätetään noudattamatta, erityisesti kun on kyse tavarakaupasta, tasapuolisista toimintaedellytyksistä, tieliikenteestä, lentoliikenteestä, kalastuksesta ja unionin ohjelmista, siten kuin kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määritetään, sekä toteuttaa asianmukaisia korjaavia suojatoimenpiteitä, tasapainottavia toimenpiteitä ja vastatoimenpiteitä.

- (11) Kun unionin on toteutettava toimenpiteitä sopimusten määräysten noudattamiseksi, tällaiset toimenpiteet on toteutettava perussopimusten määräysten mukaisesti kullekin toimielimelle annettujen toimivaltuuksien rajoja kunnioittaen. Komission on näin ollen toimitettava Yhdistyneelle kuningaskunnalle sopimuksissa vaaditut tiedot tai ilmoitukset, paitsi silloin kun sopimuksissa viitataan nimenomaisesti muihin unionin toimielimiin, elimiin ja laitoksiin, ja kuultava Yhdistynyttä kuningaskuntaa määrätystä asioista. Komissio myös edustaa unionia välimieslautakunnassa, jos jokin riita on toimitettu välimieslautakunnan käsiteltäväksi kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisesti.
- (12) On aiheellista palauttaa mieleen, että 25 päivänä helmikuuta 2020 annettujen neuvotteluohjeiden mukaan Gibraltar ei kuulu unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä tehtävän uuden kauppaa- ja yhteistyösopimuksen alueelliseen soveltamisalaan. Tämä ei sulje pois mahdollisuutta erillisiin sopimuksiin unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä Gibraltarin osalta Eurooppa-neuvoston 25 päivänä marraskuuta 2018 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan merkityn Eurooppa-neuvoston ja komission julistuksen mukaisesti.
- (13) Koska Yhdistynyt kuningaskunta on maa, joka on eronnut unionista, se on unionin suhteen erilaisessa ja poikkeuksellisessa tilanteessa verrattuna muihin kolmansiiin maihin, joiden kanssa unioni on neuvotellut ja tehnyt sopimuksia. Erosopimuksen nojalla unionin oikeutta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden aikana, ja sen päättyessä unionin jäsenvaltioiden kanssa tehtävän yhteistyön perusta on siksi erittäin korkeatasoinen erityisesti sisämarkkinoiden, yhteisen kalastuspolitiikan sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden osa-alueilla. Jos sopimukset eivät tule voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021, unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen yhteistyö vähenee tasolle, joka ei ole toivottava eikä unionin edun mukainen, mikä aiheuttaa häiriöitä unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä suhteessa. Tällaisia häiriöitä voidaan rajoittaa soveltamalla sopimuksia väliaikaisesti.
- (14) Sen vuoksi, kun otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan poikkeuksellinen tilanne suhteessa unioniin, tilanteen kiireellisyys 31 päivänä joulukuuta 2020 päättyvän siirtymäkauden vuoksi sekä tarve antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle riittävästi aikaa sopimustekstien asianmukaiseen tarkasteluun, sopimuksia olisi sovellettava väliaikaisesti rajoitetun ajan, kuten kauppaa- ja yhteistyösopimuksen FINPROV.11 artiklan [Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen] 2 kohdassa ja tietoturvasopimuksen 19 artiklassa määrätään.
- (15) Koska sopimuksia koskevat neuvottelut saatiin päätökseen vasta muutamaa päivää ennen siirtymäkauden päättymistä, lingvistijuristit eivät ole lopullisesti viimeistelleet sopimusten tekstejä ennen niiden allekirjoittamista. Sen vuoksi osapuolten olisi heti sopimusten allekirjoittamisen jälkeen saatettava sopimusten tekstit lingvistijuristien viimeisteltäviksi kaikilla 24 todistusvoimaisella kielellä. Lingvistijuristien tekemä viimeistely olisi saatava päätökseen viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2021. Sen estämättä, mitä edellisessä virkkeessä määrätään, sopimuksen englanninkielisen toisinnon lopullinen oikeudellinen tarkastusprosessi olisi saatettava päätökseen FINPROV.11 artiklan [Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen] 1 kohdassa tarkoitettuun päivään mennessä, jos kyseinen päivä on aikaisempi kuin 30 päivä huhtikuuta 2021. Tämän jälkeen osapuolten olisi diplomaattisia nootteja vaihtamalla vahvistettava kyseiset oikeudellisesti tarkastetut sopimustekstit kaikilla näillä kielillä todistusvoimaisiksi ja lopullisiksi. Näiden tarkastettujen tekstien olisi korvattava alun perin allekirjoitetut sopimusten toisinnot.

- (16) Sopimukset olisi allekirjoitettava unionin puolesta sillä varauksella, että sopimusten tekemistä varten tarvittavat menettelyt saatetaan päätökseen myöhemmin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Annetaan lupa allekirjoittaa Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppa- ja yhteistyösopimus unionin puolesta muiden kuin Euroopan atomienergiayhteisön toimivaltaan kuuluvien osien osalta sillä varauksella, että mainitun sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.

Annetaan lupa allekirjoittaa turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskeva Euroopan unionin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen sopimus unionin puolesta sillä varauksella, että mainitun sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.

Sopimusten tekstit on liitetty tähän päätökseen.

2 artikla

Kun komissio edustaa unionia kauppa- ja yhteistyösopimuksella perustetuissa elimissä, se antaa neuvostolle hyvissä ajoin tiedon kokouksissa käydyistä keskusteluista ja niiden tuloksista ja kirjallisella menettelyllä hyväksytyistä säädöksistä sekä toimittaa sille pyynnöstä pöytäkirjat ja muut tällaisiin kokouksiin tai tällaiseen menettelyyn liittyvät asiakirjat. Komissio antaa tarvittaessa tietoja myös Euroopan parlamentille.

3 artikla

1. Valtuutetaan komissio hyväksymään unionin puolesta päätöksiä, joilla
 - (a) vahvistetaan tai keskeytetään vastaavuuden tunnustaminen 31 päivään joulukuuta 2023 mennessä tehtävän vastaavuuden uudelleentarkastelun seurauksena liitteessä TBT-4 [Luonnonmukaiset tuotteet] olevan 3 artiklan [Vastaavuuden tunnustaminen] 3 kohdan mukaisesti;
 - (b) keskeytetään vastaavuuden tunnustaminen liitteessä TBT-4 [Luonnonmukaiset tuotteet] olevan 3 artiklan [Vastaavuuden tunnustaminen] 5 ja 6 kohdan mukaisesti;
 - (c) hyväksytään viralliset hyvää tuotantotapaa koskevat asiakirjat, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan viranomainen on antanut myöntävän viranomaisen alueen ulkopuolella sijaitseville tuotantolaitoksille, ja määritetään ehdot, joilla unioni hyväksyy kyseiset viralliset hyvää tuotantotapaa koskevat asiakirjat liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevan 5 artiklan [Tarkastusten tunnustaminen] 3 ja 4 kohdan mukaisesti;
 - (d) vahvistetaan tarvittavat täytäntöönpanojärjestelyt, joilla Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisen kanssa vaihdetaan virallisia hyvää tuotantotapaa koskevia asiakirjoja liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevan 6 artiklan [Virallisten GMP-asiakirjojen vaihtaminen] nojalla ja joilla Yhdistyneen kuningaskunnan

viranomaisen kanssa vaihdetaan tietoja tuotantolaitoksia koskevista tarkastuksista liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevan 7 artiklan [Suoja-toimet] nojalla;

- (e) keskeytetään Yhdistyneen kuningaskunnan antamien virallisten hyvää tuotantotapaa koskevien asiakirjojen tarkastusten tai hyväksyntöjen tunnustaminen ja ilmoitetaan Yhdistyneelle kuningaskunnalle aikomuksesta soveltaa liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevaa 9 artiklaa [Keskeyttäminen] ja aloitetaan Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa neuvottelut liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevan 8 artiklan [Muutokset sovellettavaan lainsäädäntöön] 3 kohdan mukaisesti;
 - (f) keskeytetään kokonaan tai osittain toisen osapuolen virallisten hyvää tuotantotapaa koskevien asiakirjojen tarkastusten tai hyväksyntöjen tunnustaminen kaikkien tai joidenkin liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevassa lisäyksessä C lueteltujen tuotteiden osalta liitteessä TBT-2 [Lääkkeet] olevan 9 artiklan [Keskeyttäminen] 1 kohdan mukaisesti.
2. Komissio tekee ehdotetut päätökset tämän päätöksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

4 artikla

1. Siihen asti, kunnes tällaisten toimenpiteiden hyväksymistä sääntelevä erityinen säädös annetaan ja se tulee voimaan unionissa, komissio tekee kauppaa ja yhteistyösopimuksen vastaavissa määräyksissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti unionin päätöksen toteuttaa seuraavat kauppaa ja yhteistyösopimuksen mukaiset toimenpiteet:
- (a) asianomaisen tuotteen (asianomaisten tuotteiden) etuuskohtelun keskeyttäminen, josta määrätään GOODS.19 artiklassa [Toimenpiteet tullilainsäädännön rikkomisen tai kiertämisen tapauksessa];
 - (b) korjaavien toimenpiteiden soveltaminen, josta määrätään LPFOFCSD.3.12 artiklassa [Korjaavat toimenpiteet];
 - (c) tasapainottavien toimenpiteiden ja vastatoimenpiteiden soveltaminen, josta määrätään LPFOFCSD.9.4 artiklassa [Tasapainottaminen];
 - (d) korjaavien toimenpiteiden soveltaminen, josta määrätään ROAD.11 artiklassa [Korjaavat toimenpiteet];
 - (e) lentoyhtiön liikenneluvan epääminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittaminen, josta määrätään AIRTRN.8 artiklassa [Liikennöintiluvan epääminen, peruuttaminen kokonaan tai tilapäisesti taikka rajoittaminen];
 - (f) korjaavien toimenpiteiden soveltaminen, josta määrätään FISH.14 artiklassa [Korjaavat toimenpiteet ja riitojenratkaisu];
 - (g) vastasuoritteet, joista määrätään FISH.9 artiklassa [Vastasuoritteet vesille pääsyn peruuttamisen tai vähentämisen yhteydessä];
 - (h) Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttäminen tai lopettaminen, joista määrätään UNPRO.3.1 artiklassa [Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmaan osallistumisen keskeyttäminen Euroopan unionin toimesta] ja UNPRO.3.20 artiklassa [Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmaan osallistumisen lopettaminen unionin toimesta];

- (i) väliaikaisen korvauksen tarjoaminen tai hyväksyminen tai velvoitteiden keskeyttäminen välimies- tai asiantuntijalautakuntamenettelystä seuraavan noudattamisen yhteydessä INST.24 artiklan [Väliaikaiset korjaavat toimenpiteet] nojalla, jollei asetuksen (EU) N:o 654/2014 säännöksistä muuta johdu;
 - (j) suojatoimenpiteet ja tasapainottavat toimenpiteet, joista määrätään INST.36 artiklassa [Korjaavat toimenpiteet].
2. Komissio antaa neuvostolle hyvissä ajoin kaikki tiedot aikomuksestaan hyväksyä 1 kohdassa esitetyt toimenpide-ehdotukset ja ottaa huomioon mahdollisesti esitettävät näkemykset. Komissio antaa tarvittaessa tietoja myös Euroopan parlamentille.
3. Komissio voi myös hyväksyä toimenpiteitä, joilla palautetaan kauppaa ja yhteistyösopimuksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet sellaisina kuin ne olivat ennen 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden hyväksymistä.

5 artikla

Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välistä kauppaa ja yhteistyösopimusta ja Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välistä turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevaa sopimusta sovelletaan väliaikaisesti 1 päivästä tammikuuta 2021. Väliaikainen soveltaminen päättyy seuraavista päivistä aikaisempaan:

- a) 28 päivänä helmikuuta 2021 tai muuna kumppanuusneuvoston päättämänä päivänä; tai
- b) sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat täyttäneet sisäiset vaatimuksensa ja menettelynsä vahvistaakseen suostumuksensa sille, että sopimus sitoo niitä.

6 artikla

Neuvoston puheenjohtaja nimeää henkilön, jolla on valtuudet antaa unionin puolesta kauppaa ja yhteistyösopimuksen LAW.OTHER.134 [Ilmoitukset] artiklassa ja siihen liitetyn sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan pöytäkirjan SSC.11 artiklassa tarkoitettu ilmoitus.

7 artikla

Hyväksytään unionin puolesta tähän päätökseen liitetyt julistukset.

8 artikla

Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään yksi tai useampi henkilö, jolla on oikeus allekirjoittaa sopimukset unionin puolesta.

9 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*